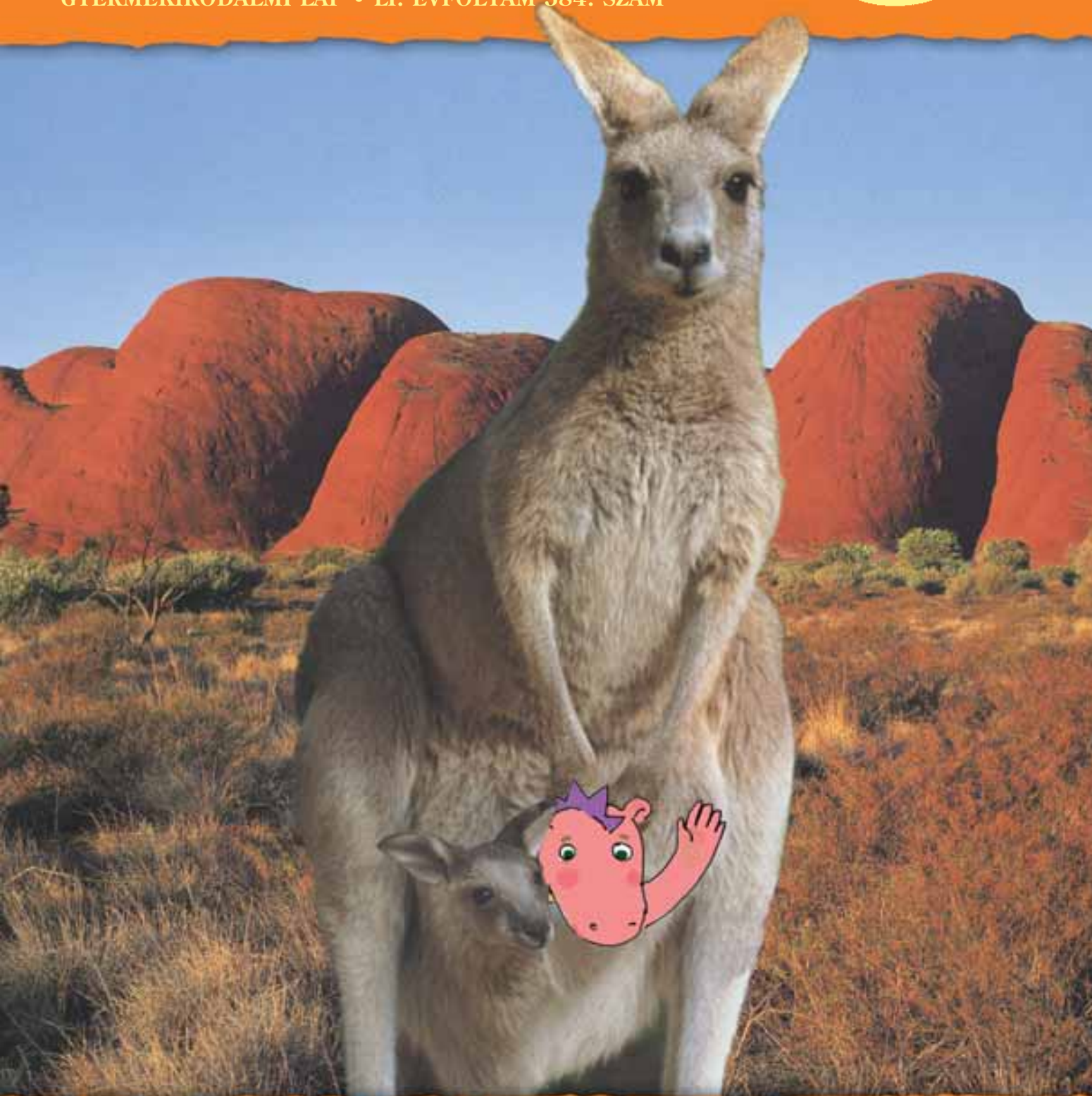

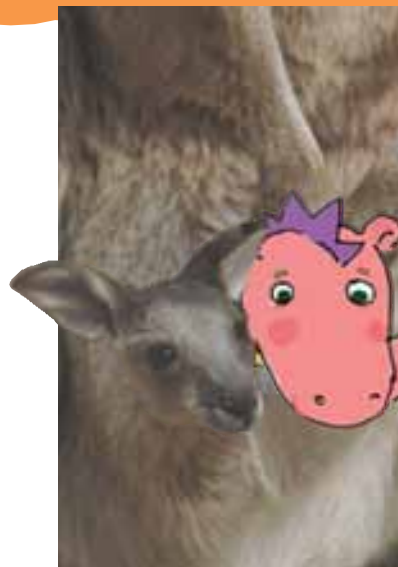
NAPSUGÁR 10

2007. OKTÓBER

GYERMEKIRODALMI LAP • LI. ÉVFOLYAM 584. SZÁM

*Ti is elértetek mellettünk! Gyertek, fedezzük fel
együtt Ausztráliát és Óceánia szigeteit!*

Kukucs! Itt csücsülök kengurumama erszényében Zsebibaba mellett. Meghívtak, hogy együtt ugráljuk be csodás hazájukat.

Ausztrália

7,7 millió négyzetkilométernyi területével országnak szinte a legnagyobb, földrésznek a legkisebb még akkor is, ha hozzászámítjuk **Óceániát**: Új-Guineát, Új-Zélandot és több ezer apró szigetet szerte a Csendes-óceánban.

Van egy földrész, tudod-e:
Pusztaság a közepe.
Három napig, három hétig
Nem éred a hossza-végit.
Mossa minden oldalán
Tasmán tenger, Korall tenger,
Indiai óceán.

Rajta, míg a szem elláthat,
Vörös tájak, sárga tájak,
Esőerdők, ligetek,
Vakítóan kék egek,
No, és címerállata?
Tüskés ördög? Fóka? Sárkány?
Kenguru? Vagy koala?

Egyik ugrál, másik alszik.
Hullám hullámra viharzik,
Rövid, hosszú, mély, magas,
Suhanó hullámlovas,
Színes halak, lomha rákok,
Eukaliptuszpálánták,
Fölcikázó bumerángok.

Ideje is így cikázik.
Negyvenezer éve játszik,
Őslakossal, telepessel.
Csatasorok mögül leskel:
Festett arc és harci láz,
Ember emberre vadászik –
Szikrázik a levegőben
Sok istenhez sok fohász.

László Noémi: Ausztrália

Ausztrália egyetlen, Óceánia sok apró államba szerveződött. **Zászlójukon** a brit felségjel az angol gyarmatosítókra utal, a csillagok Dél Keresztjét rajzolják ki, amely épp oly ismert csillagkép a déli félteke égboltján, mint nálunk a Göncöl-szekér.

Ausztrália

Pápua Új-Guinea

Új-Zéland

Tuvalu

Nemcsak a csillagaik mások, **az évszakok** is fordítva érkeznek hozzájuk: a tél májustól októberig, a nyár novembertől áprilisig tart. Januárban aratnak, júliusban dideregnek. A sivatagban pedig mindezt naponta átélük: a nappali 50 fokos hőség este fagypontra zuhan.

Milyen sivatagi állatot, növényt ismertek?

A **legtávolabbi** emberlakta földrész Magyarországtól 20 000 kilométerre, leszakadva társaitól érintetlenül őrzött meg több őskori növény- és állatfajt és **a bennszülöttek 40 000 éves műveltségét.**

A **fehér ember** mindössze **200 év alatt** véget vetett ennek. Modern országot épített, meggazdagodott, de közben felszámolt több száz őslakos törzset, nyelvet, sok-sok természeti kincset. Tasmániából például eltűnt az utolsó bennszülött és az utolsó erszényes tigris is.

**Tasmániai
bozótwallaby**

Erszénes nyest

Zsebibaba szerint az **erszénes állatok** a legfőbb jelképei Ausztráliának. Erszénes itt a kenguru, a koala, a farkas, a repülőmókus, az opossumegér de még a ronda, bűdös és vérfagyasztóan jajongó taszmániai ördög is. Az erszénes numbat 52 fogával naponta 15000 természet is megrág, a mackószerű vombat szívesen barátkozik az emberrel. Különös, őskori állat a **kacsacsőrű emlős** és a **hangyászsün**: tojást raknak, de kicsinyeiket szoptatják.

Kengurulábvirág

Káprázatosan színes Ausztrália és a szigetek **madár- és növényvilága**. A lantfarkú- és a paradicsommadár pompás tollait az **új-guineai pápuák** is "kölcsonkérlik".

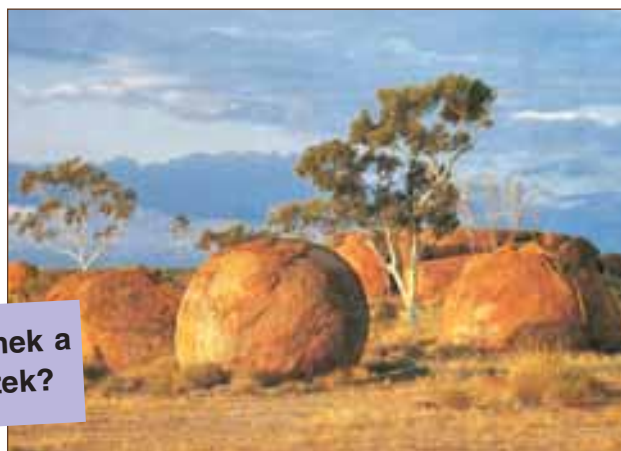
Itt nőnek a világ legmagasabb fái, a 150 méteres eukaliptuszok, a hasas, üreges baobab börtönfa, óriás pálmák, páfrányok, 600 orchideafaj.

A modern Ausztrália mára már észbe kapott, és 500 nemzeti parkban próbálja menteni a természet és az ősi műveltség értékeit. A leghíresebb az **Uluru Nemzeti Park**, az ország közepét elfoglaló sivatagban. Itt van Ausztrália vörös szíve, az **Uluru** (Árnyékot vető hely), angol nevén **Ayers Rock**, a világ legnagyobb egy daraból álló sziklatömbje. 350 m magas, 3,5 km hosszú és 2,5 km széles. Oldalait a szél és a hőingadozás simára csiszolta. Az izzó vöröstől a liláig napszakonként változtatja színét. Az őslakók szent hegye, akárcsak az ibolyaszínű **Kata Tjuta** (Sok fej) vagy **Olga-hegy** 36 sziklakúpja. Hitük szerint itt lakik Ungud, a szívárványkígyó, minden élőlény ősanyja. A sziklákra semmi pénzért fel

nem másznának, de a barlangokat évente felkeresik, a falfestményeket felújítják, hitüket szertartásokkal megerősítik.

Védettek ezek az észak-ausztráliai óriási gránitgolyók, az **Ördög Kövei** is.

**Miben élnek a
termeszek?**

A keleti part mentén, a kéklő tenger felszíne alatt, négyszer akkora területen, mint Magyarország húzódik Ausztrália másik természeti csodája, a **Nagy-korallzátony**.

Hatalmas gát, amely tengernyi elhalt korallpolip meszes vázából épült 25 millió év alatt, és épül ma is. Az ágbogak között 1500 tarka halfaj úszkál. Miközben Kanga a parton aggódott, én is megcsodáltam ezt a színpompás nyüzsgést.

A **gyarmatosítók** megjelenése előtt másfél millió **bennszülött** 6-700 törzsbe tömörülve, mintegy 250 nyelvet beszélve 40 000 éven át békésen osztozott Ausztrálián.

Az élethez szükséges minden tárgyuk elért egy pálmalevélből font zacskóban, a kezükben vagy övükbe, karpántjukba tűzve.

Fegyvereiket, a **bumerángot**, a lándzsát, az íjat, a hurkot csak vadászatra használták.

Nem fosztották ki a gazdagon termő erdőket, vizeket, de a sivatag homokjában is meglették vizüket, élelmüket. Is-

merték és **tisztelték az egész teremtet világot. Igyekeztek mindennek a javára lenni.**

Igazi **környezetvédők** voltak. No meg **csillagászok, orvosok és művészek.** A törött csontot egy-két nap alatt

összeforrasztották, hiszen a törzs vándorolt tovább, a betegnek talpra kellett állnia. Ismerték a **telepátiát** vagy gondolatátvitelt. Vándorlás közben mélyen összpontosítva, némán is tudtak beszélni.

Írásra nem volt szükségük. **Énekben**, versben őrizték történelmüket, húzták meg a törzsek közti határokat, és mesélték el hitregéiket.

Üzenetet és tanítást hordozott minden **rajz**, amit testükre, tárgyaikra és **szent bar-**

langjaik falára festettek. Mintha **röntgenképek** lennének: felülről és belülről – az égiek szemével – látták az alakokat.

Pápua „mobiltelefon”. Az üreges fát pálcával ütögették. Más-képp, ha halálesetet vagy esküvőt adtak hírül a távollevőknek.

Növény-e a tengeri rózsza és a tengeri uborka?

Pápua doromb

Maori faragványok

Keressétek meg a fegyenc rokon értelmű szavait.

1770-ben **James Cook felfedezte**, 1788-ban az angol flotta 750 fős legénységgel és 750 fegyencsel birtokba vette Ausztráliát. Leszármazottaik és a későbbi telepesek 200 év alatt sok értéket hoztak létre, de legalább annyit meg is semmisítettek.

Új-Zéland címere egyensúlyt sugall. A valóságban a fehéreké a hatalom.

Sydney a világ egyik legszebb kikötővárosa. Jelképe a dán építész, Jörn Utzon által tervezett **Operaház**. Egy millió fehér csempével burkolt kupoláit kagylóhéjakhoz is, dagadó vitorlákhöz is hasonlítják. Egy félsziget csúcsán, ég és víz kékjében fehéren szikrázva köszönti a tenger felől

Sydneybe érkezőket. Mögötte, az öböl fölött merészen ível a **Harbour Bridge**, a világ legszélesebb hídja. A legnagyobb tengerjárók is átférnek alatta.

Ausztrália **aranybánya** volt a betelepülők számára. Miközben a bennszülötteket lustának és butának hitték, csupán szolgának vagy turistacsalogatónak használták, ők maguk mohó szorgalommal fosztották ki föld és víz kincseit: aranyat, ezüstöt, rezet, uránt, szenet, gyémántot, opált, igazgyöngyöt, erdőt.

Ausztráliában egy-egy **farm** akkora, mint egy kisebb ország. Harmadikok a világ **búzapiacán**, de jelentős a **vágómarha** kivitelük is. A hatalmas gulyákat helikopterrel terelik. A félvad, szilaj teheneket megfajni nem lehet, így a tanyán élő gyerekek éppúgy pasztörözött tejet isznak, mint a városiak.

Vasút helyett vonatkamionok járnak be a végtelen, lakatlan tájakat.

Az ausztrál gyapjú világhírű. **Gyapjútermelés** terén az ausztrálok világelsők. Országukban tízszer annyi a juh, mint az ember. A nyájak védelmében, a dingóku tyák ellen emelték a világ leg-hosszabb, 2500 kilométeres kerítését. A juhnyírás komoly erő- és ügyességi próba a farmerek számára.

Óceánia

Óceánia szigetvilága igen sokszínű.

Pápua Új-Giuneaát és a **Fidzsi-szigeteket** sötétbőrű, harcias, nemrégén még emberevő törzsek lakták. A pápuák között élt, és fedezt fel számos, róla elnevezett állatfajt a tasnádi születésű **Bíró Lajos**, akiről a 17. oldalon olvashattok.

Új-Zéland a vulkánok, **gejzírek**, vízesések és gleccserek, no meg a faragványaikról és tetoválásaikról híres, világosabb bőrű **maori** bennszülöttek hazája.

Pápuák ünnepi díszben: pálmelevél, kagyló, madártoll, lián kell hozzá.

Maori-puszi:
– Ugye, apu, én is kapok majd tetoválást!

Nem jó az erdőben találkozni vele! **Maori harcos** csatakiáltása. Náluk a nyelvnyújtás nem illetlenség.

Az ausztrál bennszülöttek ősi fegyverét, a **bumerángot** vadászathoz és harcban használták. Később lett sportszer belőle. Az első bumerángot 1770-ben hozta magával Európába Cook kapitány.

Szinte függőlegesen kell eldobni, a teniszben szokásos szerváláshoz hasonlóan, és vízszintes pályán tér vissza a repülés végén. Ha valaki röptében akarja elkapni, nem árt, ha óvatos: óránként kilencven kilométeres sebességgel indul, és ötvennel tér vissza.

A bumerángról vagy **hajítófáról** a bennszülöttek szép legendát költöttek: „Az álmok idejének első napjaiban az emberek nem bírtak kiegyenesedni, olyan közel volt az ég a földhöz. Ezért aztán négykézláb másztak. Az egyik bölcs öreg éppen szomját oltotta a tónál, amikor megpillantott egy vízből kiálló botot. Megpróbálta feljebb tolni vele az eget. Sikerült is felnyomnia az égboltozatot, és az emberek végre felegyenesedhettek. Ám a nagy teher alatt a bot meghajlott. Az öreg eldobta, de a bot visszarepült. Megint eldobta, újból visszaszállt. Tetszett az öregnek a dolog: örült, hogy ilyen hűséges társra lelt, ezért megtartotta, és bumerágnak nevezte el.”

Vajon hozzám is visszajön?

Polinéziát, különösen **Hawaii**t és **Tahiti**t joggal nevezik az álmok szigeteinek. Szelíd éghajlat, gyümölcsöt, halat és vadat bőséggel kínál, csodás természet, nyíltszívű, barátságos bennszülött férfiak és vi-

rágfüzérrel, tánccal köszöntő, gyönyörű lányok fogadják a vendéget. **Paul Gauguin**, a híres francia festő még romlatlan tisztaságukban, derűs békében, a természettel teljes harmóniában találta, és festette meg őket. Mára mindezt már pénzért, a turisták kedvéért „adják elő”.

A **polinéz**ek már a kőkorban nagy **felfedezők** voltak. A csillagok és a hullámok mozgása szerint tájékozódva kis **kettős kenuikkal** bejárták a Csendes-óceánt. A nők is kitűnő úszók. **Cölöpkunyhóik** vízben állnak, mégis több száz évig tartanak.

Szamoán a legények lábukon hurokkal villámgyorsan másznak fel a pálmafa tetejébe, az államférfiak pedig ma is hánccsszoknyában mennek a levélkunyhó-parlamentbe.

Tahiti szigetén **tamarának** hívják az ünnepi lakomát. Gödör mélyén, forró

köveken, pálmalevél-ágyon egészben sül a malac és az édesburgonya, kenyérfagyümölcs, vadbanán körítés. Kókusztejmártással fogyasztják. Illik zajosan csámcsogni, hadd lássa a szakács, hogy ízlik.

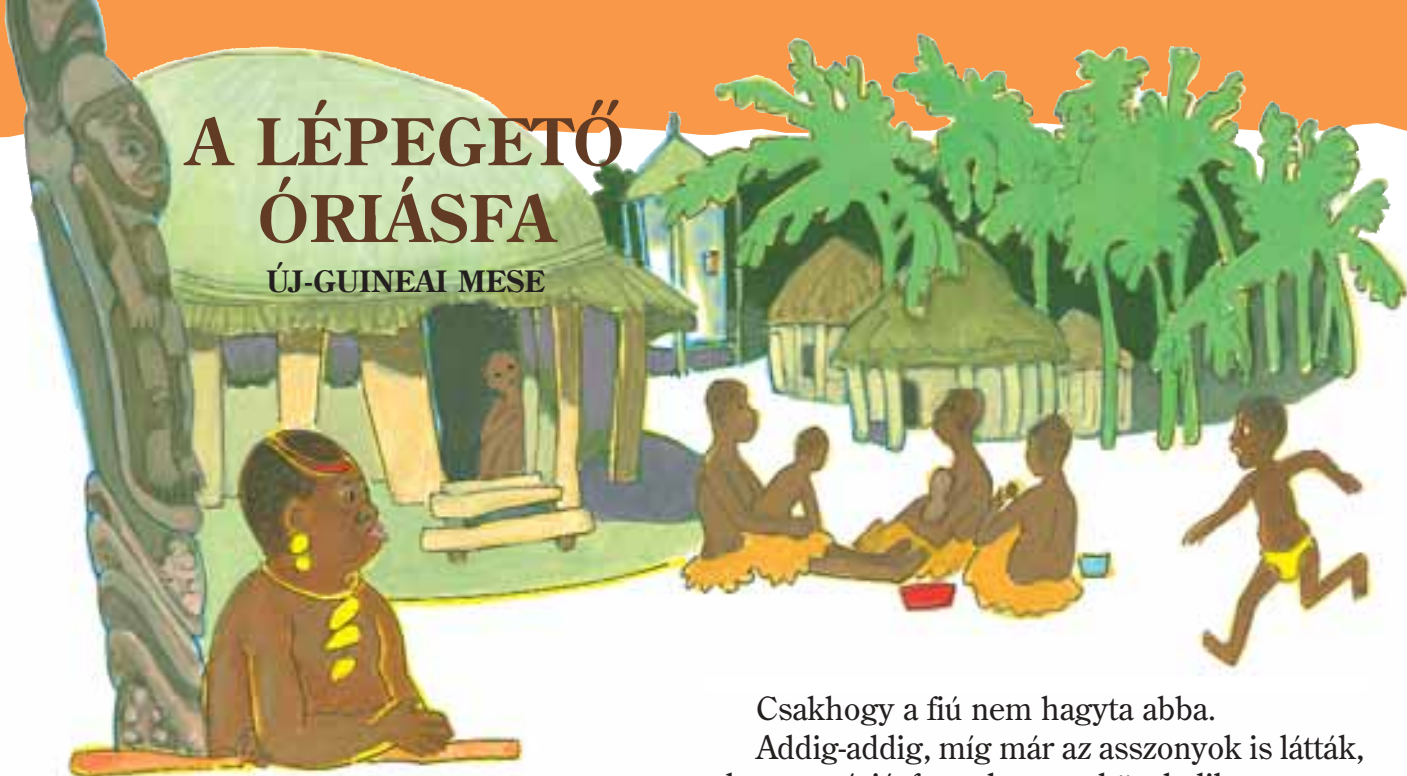
Melyik szigeten élnek a pápuák? Hát a maorik?

A **királyi udvar** felvonulása ősi hagyományt őriz, de ma már csupán turista-látványosság.

A LÉPEGETŐ ÓRIÁSFÁ

ÚJ-GUINEAI MESE

Ongari falut egy édesvízű patak szelte ketté. A patak a falu mögött még kanyarodott egyet, aztán már bele is futott a mélykék, sima tengerbe.

Egyszer egy kisfiú ténfergett a sziklás tengerparton. Éhes volt, s azért végigkutatta a part menti bozótot, hátha ráakad valami ehető gyümölcsre. De mert a bokrok bogyói nem verték el éhét, messzebb merészkedett, s keresgélni kezdett a fák alatt. Talált már édes, talált savanyú és kesernyés gyümölcsöket, mikor végre egy kókuszpálmára akadt. Fent a magasban, messze a feje fölött nagy, érett kókuszdiók lengedeztek. A fiú nekifohászkodott, és kúszni kezdett fölfelé a sima, vastag törzsön. Amint egyre magasabbra ért, egyre jobban kitárult előtte a világ. A part mentén körös-körül szikrát vetett a tenger, s mint görbe kés, villogott a patak. Ongari felé pillantott, s hát egyszerre csak mit lát? Túlhan, a part felől egy óriásfa baktat lassú, nyugodt lépésekkel egyenest a falujának.

Megijedt a gyerek, hogyne ijedt volna meg, hiszen olyan félelmetes volt az óriásfa vonulása.

Lesiklott a sima törzsön, csak úgy égett a tenyere, s futott, futott árkon-bokron át, egyenesen a faluba.

Már a legszélső kunyhók előtt elkezdett torcaszakadtából kiáltozni. No hiszen, kiáltozott! Ki törődik egy gyerek kiáltozásával? Majd csak abbahagyja egyszer.

Csakhogy a fiú nem hagyta abba.

Addig-addig, míg már az asszonyok is látták, hogy az óriásfa csakugyan közeledik.

S amit egyszer az asszonyok észrevesznek, azt – idő múltával – a férfiak is észreveszik. Össze is ült a falu törzsi tanácsa, hogy meghányja-vesse, mi legyen.

Hosszan-hosszan tanácskoztak; az óriásfa pedig közben szépen, nyugodtan közeledett. Láthatta mindenki.

Végre-végre a törzsfőnök berekesztette a tanácsot, a férfiak vették a pajzsukat, dárdájukat, s mindnyájan elindultak a lépegető, menetelő fához. Megállítják, meg bizony, még a falu előtt. Mert ha az a faóriás átbaktat a falun, vagy ha a hatalmas törzs netán épp a falura zuhan, összetör, agyonzúz ott mindent, nem marad eleven se állat, se ember.

A harcosok hát körülfogták a fát, a törzsfőnök pedig elébe állt, és hangos szóval szólott hozzá:

– Hallod-e, te fa, te óriásfa, én beszélek hozzád, Ongari falu törzsfőnöke! Én szólok hozzád, és megparancsolom, állj meg, maradj veszteg. Ki hallott már olyat, hogy egy fa meginduljon? Fogadd meg az okos szót, és ne mozdulj többé!

Bátor, tapasztalt törzsfőnök volt, jól beszélt, helyesen.

Csakhogy a fa nem hallotta.

Szél fújt a tenger felől, zizegtek, ringatóztak az óriásfa lombjai, fölszállt, fölkeveredett a homok, s a fa egyszerre csak ott állt, ahol az imént Ongari törzsfőnöke. S a törzsfőnök pedig futott-futott harcosai élén vissza a faluba.

Másodízben nem a törzsfőnök haladt a férfiak élén, hanem a varázsló. S a férfiak nem dárdát meg pajzsot hoztak, hanem dobokat.

Amikor pedig a dobok megszólaltak, megkezdődött körben a vándorló óriásfa körül a tánc. Hosszú tánc volt, ünnepi tánc, bele az éjszakába, egészen hajnalig.

Hajnalban, amikor a nap első sugarai végigsiklottak a sima tengeren, a varázsló maga táncolta körül a fát. Egy csörgő volt a jobb, s egy másik a bal kezében, s míg tompán puffogtak a dobok, ő a tánc ütemére szólott a fához:

– Hallod-e te fa, te óriásfa – kántálta –, én szólok hozzád, Ongari falu varázslója! Én énekelek hozzád, én parancsolom minden démo-

nok és szellemek szavával, állj meg, maradj veszteg. Ki hallott már olyat, hogy egy fa meginduljon? Nem tűri Je Nan, nem hagyja Vaba, a démonok démonja. Az ő hatalmukkal mondom: ne mozdulj többé!

Szél kerekedett, zizegtek, ingadoztak az óriásfa lombjai, fölszállt, fölhevargott a homok, s a fa egyszerre csak ott állt, ahol az imént Ongari varázslója. S a varázsló pedig futott-futott a táncosokkal együtt vissza a faluba.

Harmadízben a törzsfőnök és a varázsló együtt jött ki a fához a férfiakkal. Nem beszélni jöttek. Erős hánckötelet hoztak, keresztülhurkolták az óriásfa derekán, aztán a kötél végét sziklához erősítették. S amikor ez megvolt, már hurkolták is át a fán a következő kötelet. Feszültek is a fonott hánckötelek, egyik a másik után fától a szikláig, mint hangszeren a húrok. És úgy is pattantak el, mint a húrok, amikor a fa megint mozgott egyet.

Ott volt addigra már a szomszédos falvak népe mind. Ott álltak erős kőbaltákkal a férfiak, s hogy a hánckötelek elpattantak, nekiesetek a fa derekának. Vágták az óriás törzset két teljes napon át, s még a harmadikon is megfeszítve dolgoztak. Fehér villanással pattogtak a nyersfaszilánkok: lassan-lassan nőtt a fa hatalmas derekán az ég. Közben az óriásfa egyre közelebb ért a faluhoz. Jött, jött, s már csaknem a kunyhók soráig ért, amikor megingott, s egy fél csavarodással, miközben óriás koronája végigsüvített a ég magasan, ledőlt.

Félelmetes volt a zuhanása. Az emberek alig tudtak előle elugrani.

Ott feküdt hát a hatalmas fatörzs a falu bejáratánál a tenger és a patak között. Csak-hogy nem akármiféle fa volt ez a lépegető óriásfa. Amíg koronája süvítve végigfésülte a selymes eget, elszórta gyümölcsseit. Egy részük a tengerbe hullott, ezekből lettek a tenger halai, más részük a kanyargó patakmederbe, ezekből édesvízi halak lettek.

Ongariról így múlt el a veszedelem, és még ma is szép, virágzó falu. Ha a kisfiú nem kúszik fel a kókuszpalmára, és nem veszi észre a baktató óriásfát, rég nem volna már Ongari, és senki sem foghatna a vizekben jóízű halakat.

legősibb szárazföldi gerinces állat, ősei már 220 millió évvel ezelőtt itt szalagáltak a Földön.

Ősi jellegére vall, hogy három szeme van! A har-

madik a feje búbján, a két szeme között.

Furcsák a szokásai is: szívesen él „társbérletben” a vihardarakkal. Megvárja, míg ezek kiássák a földalatti üreget, hogy abba lerakják tojásaikat, és felneveljék fiókáikat, aztán nyugodtan beköltözik ő is annak ellenére, hogy ő maga is képes földalatti üreget ásni. A lakók nem zavarják egymást: a vihardár nappali, a gyík éjjeli „műszakban” tevékeny.

A Waitmo barlangban **a csillagos ég a föld alá költözött**. Ide csak egy földalatti folyón csónakázva lehet eljutni. A barlang kupoláján száz és százezer parányi kékeszöld fényecske villog, mint megannyi csillag, amelyek fényénél akár olvasni is lehet. A pompás kivilágítást egy légy lárvái szolgáltatják. A parázsféreg nevű világító lárva a fényt testének hátsó részében termeli, ezzel csalogatja magához a repkedő rovarokat, amelyeket a hüvelyéből kibocsátott, 15-20 cm hosszú, mérgező cseppekkel teli, ragacsos „horgászsinórral” fog el.

Új-Zéland másik különlegessége, hogy a szigeten nem élnek kígyók.

Így hívják Új-Zélandot az őslakók, a **maorik**. Ha azonban a térképet nézzük, nem felhőhöz, inkább egy talpával felfelé fordított csizmához hasonlít, amelyik a bokánál kettészakadt. A „szakadás” a Cook-szoros. Ez választja el az Északi-szigetet a délitől.

A két sziget két külön világ: a Déli-sziget a havasok, gleccserek, fjordok világa, az északi a tűzhányók birodalma.

Új-Zéland ősi növényei, a páfrányok, örökzöld kaurifenyők, bükkfák, pálmák, orchideák ma már csak a védett területeken láthatók, másutt kiszorították őket a fehér telepések által bevitt haszonnövények.

A kaurifenyők és páfrányok alkotta vizenyős erdők lakója a **szárnya sincs, farka sincs**, hosszúcsőrű madár, a **kivi**.

Tollazata inkább szőrzetre hasonlít. Szorgalmasan szimatolgatva sétál az erdőben.

Szimatolgotó madár! Ugye, még nem hallottatok ilyen? Hát éppen ez a különös a kivi-ben! Kitűnő a szaglása – ornyílása hosszú csőrének a hegyén van, így kutat a földben rejtőző férgek után. Ha rájuk talált, törzszerű csőrével oda-döf, s már húzza is ki óvatosan a férget, vigyázva, hogy el ne szakadjon.

A kivi Új-Zéland nemzeti madara. Az új-zélandi katonákat és sportolókat külföldön tréfásan kiviknek hívják, amiért ők egyáltalán nem haragusznak, sőt büszkéek rá.

Az **ittfelejtett dino**. Akár így is nevezhetnénk Új-Zéland különleges gyíkját, a **hidasgyíkot** – maori nyelven tuaturát. Belső felépítése sokkal inkább hasonlít a dinoszauruszokéra, mint a mai gyíkokéra. Alighanem ez a

Kivi

Hidasgyík

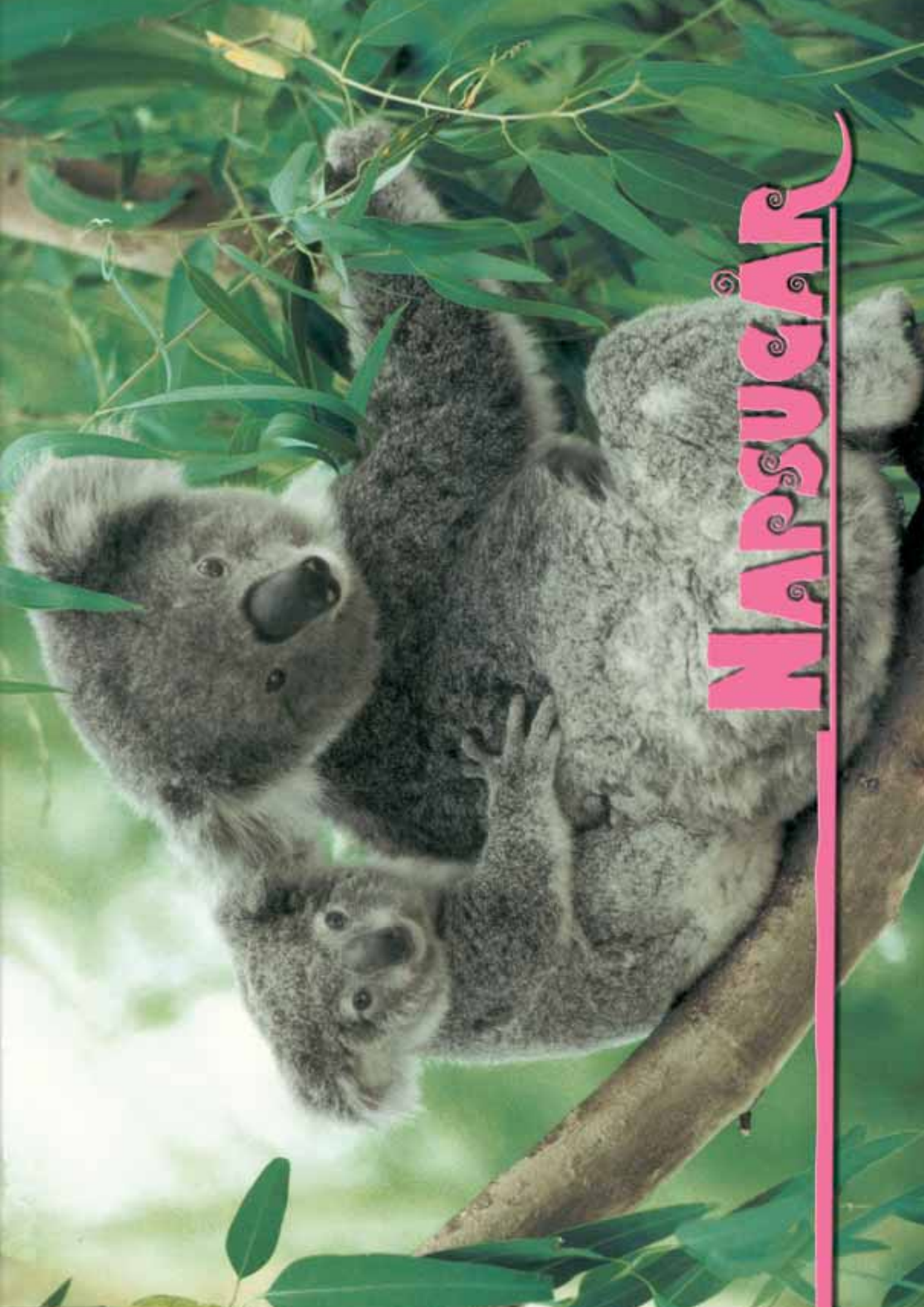
KISKÖPÉ

Havonta
3 díjat
sorsolunk ki

Találós kérdés:
Ausztrália a hazája, csőre
lapos, de nem kacsza,
sarkantyúja van, de nem
kakas, tojást tojik,
de nem madár.
Mi az?

WARRUWAR

A HALÁSZSAS MEG A LÁNY

ÚJ-GUINEAI MESE

Kidub, a halászsas valamikor egy magas fán fészkel, közel a Bian folyó torkolatához. Akkoriban volt ott egy kis sziget, rajta egy falu, Volinaunak hívták. A helyén ma már csak nagy kövek vöröslenek a víz alatt.

Amikor a halászsas átszállt a falu fölött, megpillantott egy gyönyörű lányt, s mivel a lány már eladósorban volt, elhatározta, hogy elveszi feleségül.

Volinau falu lakói azonban nem akartak beleegyezni a házasságba, elrejtették hát a csónakjaikat, hogy a lány ne tudjon a szigetről a partra jutni. De a lány annyira szerette a szép, fiatal halászsast, hogy beleegyezett: ragadja a földről a magasba, és vigye a fészkébe.

Eleinte nagy volt a fiatalok boldogsága. A halászsas a legszebb halakat hordta fiatal feleségének, és ha esett az eső, kitárt szárnyával álldogált fölötte, hogy meg ne ázzon. Végül azonban a fiatalasszony a fa tetején, a fészkében unatkozni kezdett, mert a halászsas nem vitte soha vissza a földre, a fa csupasz törzsén pedig egyedül nem tudott leereszkedni. Elhatározta, hogy túljár madárférje eszén, titkon megszökik.

Egyik este azt mondta a halászsasnak: itt az ideje megfogni a gyermekük ringatókosarát.

A fiatalasszonyok ugyanis, helyi szokás szerint egy kis kosárban hordják a gyermeküket elől a mellüknél, s a kosarat fonalakkal a fejükre függesztik.

A gyanútlan halászsas örült a jó hírnék, már hogyne örült volna, hiszen szerette a gyerekeket, és maga is sok-sok gyereket akart. Így aztán rengeteg jól válogatott, rostos levelet hozott, hogy a fiatalasszony a fonásba belefoghasson. Csakhogy az asszony egyre azt hajtogatta, hogy egy halászsas gyermekének csak a legyezőpálma levélrostjai méltók. A halászsas ezt a kívánságát is teljesítette. Az asszony úgy tett, mintha csakugyan belefogna a fonásba. De a félig kész kosárkát eldobta, és tetetett elkeseredéssel panaszkodni kezdett:

– Ez a legyezőpálma mégsem elég finom. Csak az az igazán jó, amelyik Burik-aninban nő. Hozz onnan, de sokat!

Útnak indult hát újra a halászsas, és repült, repült messze Kanunon, és a manik földjén túl Burik-aninba. A roppant út miatt bizony hosszú ideig elmaradt.

Közben a fiatalasszony sietve tovább fonta a pálmarest fonalat, és végül olyan hosszú kötelet készített belőle, hogy a fészekből egészen a földig leért. Akkor aztán jól megerősítette oda-fönt, és nagy óvatosan leereszkedett a fa alá, s onnan már lélekszakadva futott a folyópartra.

Szerencséjére a parton hamarosan talált egy csónakot – földije, a volinaubeli emberek hagyták ott –, beleugrott, és sietve hazaevezett a szigetre. A falu örömmel visszafogadta.

Csak hogy a halászsas időközben – rengeteg legyezőpálma-levével a csőrében – Burik-aninból visszaérkezett. Tüstént rájött, hogy a fiatalasszony megszökött. A kötél, a folyópartra vivő lábnyomok – mind azt sejtették vele, hogy felesége Volinauba menekült.

Örjögő dühvel repült a falu felé.

Amikor a volinauiak a sas szárnycsapásait meghallották, félelmükben elrejtőztek a fák légzőgyökerei alatt. Férfiak, asszonyok, gyerekek megbújtak ott szorosan egymás mellett.

A sas iszonyatos haragjában egy-egy szárnycsapással előbb a kunyhókat zúzta össze – úgyhogy romhalmaz lett az egész falu –, majd a riadtan futkározó háziállatoknak esett neki, újra s újra lecsapva széttepte őket.

Örjögését tehetetlenül nézték a gyökerek

mögül a falusiak.

Egy öregember azt hitte, a halászsas elrepült már. Előkotort egy kókuszpálma seprűt, és kezdte a romokat seperni. Amint buzgó igyekezetében ide-oda hadonászott a hosszú kókuszpálma nyéllel, véletlenül úgy vágta fejbe a fölötte átsuhanó halászsast, hogy az röptében három bukfcencet is vetett.

Az elkábult sas rettenetesen megijedt, és amilyen sebesen csak tudott, elmenekült. Szállt, szállt egyre messzebb, és csak a távoli Mali környékén mert végre megállapodni. Ott aztán letelepedett egy ember nem járta magas sziklára. Ott ül a szirtfokon ma is.

Volinaut a megmenekült falusiak egykettőre felépítették, és a halászsas volt felesége még sokáig boldogan élt közöttük.

Ma már a sziget nincs többé, s ahol valaha a kunyhók álltak, a Bian folyó vize folydogál. De ahol az állatok vérét a dühöngő halászsas kiontotta, a kövek ma is vöröslenek a víz alatt.

Boldog állat a kacsacsőrű emlős!
Folyton vígan van: kacag, örül,
Hacsak nem nős...
De ha neje van, már nem kacag ő rég –
Jobb, ha befogja vigyorgó, víg kacsacsőrét.

✱
Kérdezd meg a koalát:
Fák hegyéről hova lát?
„Láttam százegy kengurut!
Száz ugrált, egy elgurult.”

Kovács András Ferenc

Tele az erszénye,
tele, de nem pénzzel,
az erszényben már a
pénze nem is fér el.

De azért a szívét
nem emészti bánat,
gyermeke a kincse
kenguru-mamának.

Majtényi Erik

TALÁLÓS KÉRDÉSEK

*
Kinyílik, de nem virág, min-
dentudó jó barát.

Könyv

Török Evelin, Apátkeresztúr

*
Egész télen aluszik, nyáron
mézre vadászik.

Medve

Sárdi Tamás, Segesvár

*
Sok szeme van, mégsem lát.
Mi az?

Szög

Milyen kőből van legtöbb a
patakban?

Vizes kőből

Pető Tilda, Vámfalu

*
Rongy ember, csúf, idétlen,
Csüng a kertben ócska lécen.
Szél pofozza, áll nyugodtan,
Zápor mossza, meg se moccan.
Mi az?

Madáríjesztő

**Tóth Brigitta,
Szilágfőkeresztúr**

*
Mikor fekszel, akkor kél,
Egyszer egész, máskor fél.
Nincs tüze, de mégis lámpás,
A vándornak szinte áldás.

Hold

Barta Anett Angéla, Szalárd

*
Amikor üres, felfelé fordítják,
amikor tele van, lefelé fordítják.

Kalap

**Fórizs Antónia,
Szilágynagyfalu**

*
Miért nem kaphat jogosít-
ványt a gepárd?

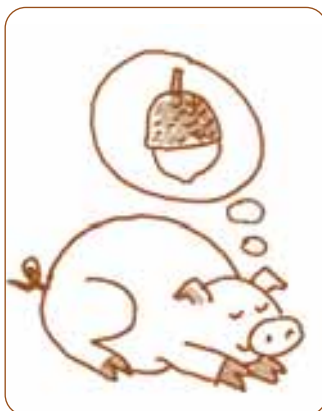
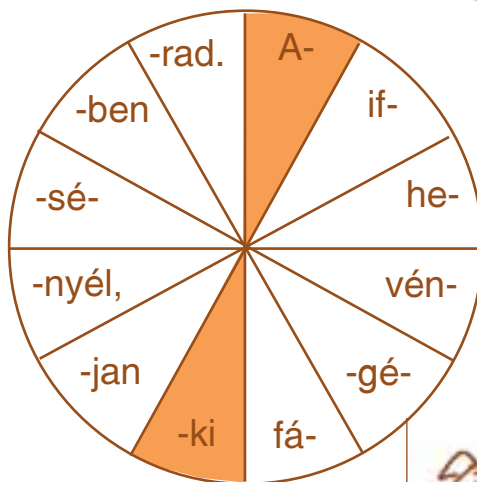
Zebránál.

Mert nem áll meg a

**Vizi Ágnes,
Küküllőkeményfalva**

*

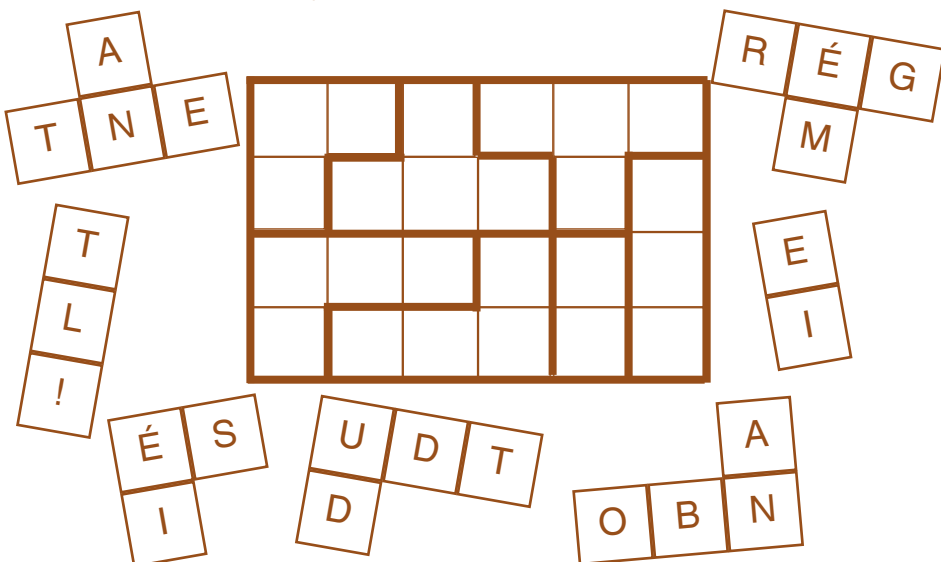
TALÁLD KI!

③ Bács Szidónia, Étfalva-Zoltán: közmondás csigavonalban. Csak ki kell olvasnod.

④ – Mibe örült bele az ausztrál bennszülött?

– Vett egy új bumerángot... – a folytatást a négyzet-hálóból olvashatod ki, miután helyükre illesztetted a szétszóródott formákat.

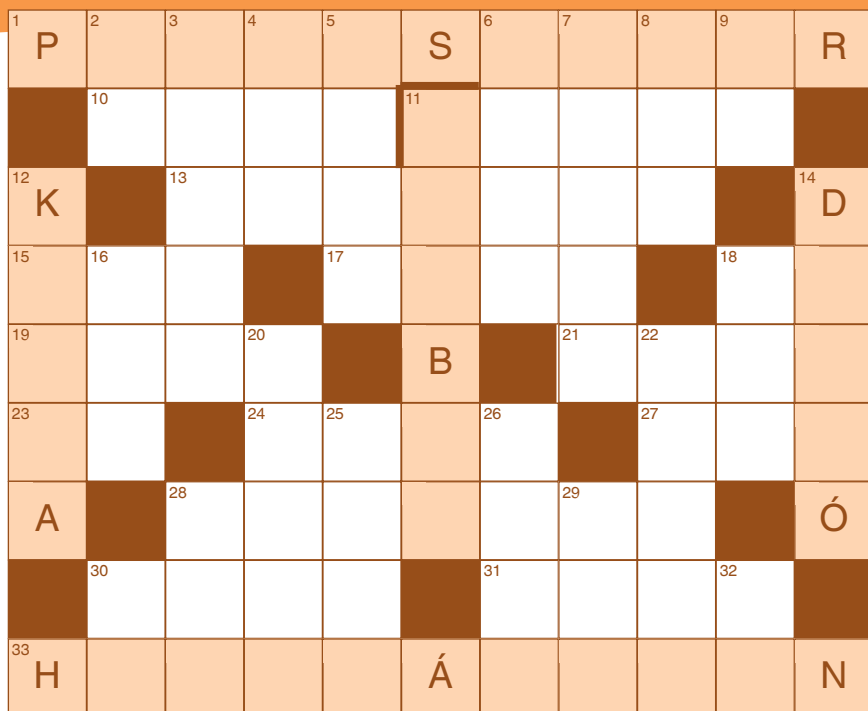
Négy közmondás

① Miklós Krisztina, Gyergyóalfalu: olvasd átlósan össze a szótagokat. Bölcs mondás kerekedik ki belőlük.

② Két rajzos közmondás.

J	G	I	D	D	A	
Á	G	Í	M	A	A	R
R	E	K	I	R	Ö	T
A	L	N	E	M	T	Ú
K	O	R	S	Ó	A	K

REJTVÉNY-
PÁLYÁZAT

Az októberi rejtvény-
pályázat megfejtése öt
állat, ami csak Ausztráliában
él. Küldd el nekünk a
nevüket, aztán figyeld, ott
leszel-e a nyertesek között.
Rejtvénykirály

VÍZSZINTES

1. Lugasépítő madár

10. Ing tartozéka

11. Nagy gödör

13. Több összefüggő film-
részlet

15. Áraszt

17. Idegen szerelem
(AMOR)

18. A szabadba

19. Csökken a víz szintje

21. Végül havon!

23. Ler szélei!

24. Szájperem

27. Férfi blúz

28. Erre a helyre rak

30. Nem áll biztosan

31. Szaporázza a lépteit

33. Tüskés emlős

FÜGGŐLEGES

2. Fa része

3. Szita

4. Tempo páratlan betűi

5. Szemléltető rajz

6. MEZO

7. Nagytestű papagáj
(ARARA)

8. Kezdet vége!

9. Árva Mari névjegye

11. Erszényes rágcshaló

12. Erszényes, medve-
szerű állat

14. Vadkutyafajta

16. NPR

18. Kondulni kezd!

20. Akadozva beszél

22. Nedves

25. Nélküle nem mehetsz
az előadásra

26. KESS

28. Inni kezd!

29. SZ

30. Igaz Anna névjegye

32. Eleinte türelmes!

A JÓSÁGOS
KENGURU

Képregény
az 1957-es Napsugárból

SZEPTEMBERI MEGFEJTÉSEK

Karate

3	2	1	4
4	1	2	3
1	3	4	2
2	4	3	1

6	3	2	5	1	4
4	5	1	6	3	2
2	1	5	3	4	6
3	6	4	1	2	5
1	4	6	2	5	3
5	2	3	4	6	1

Cserépkenguru

Kis cserépre, színes kartonra és ragasztóra van szükségetek. A szabásmintát másoljátok át kartonra, vágjátok ki, majd ragasszátok a cserépre. A szemet hólyagos gyógyszerlapból vágjátok ki, és fekete gyöngyszemet tegyetek bele.

Kukacos körte

A marosvásárhelyi 12-es Óvoda Kis-cserkész csoportja küldte be a vidám őszi kézimunkát. A minta szerint vágjátok ki a körtéket, a kukacfejeket. A testük harmonikafonással készül. Csak az a kérdés: ki a kukac és ki a körte.

Őszi lámpás

A szatmári Hám János Iskola IV. osztálya ezzel a zizegő lámpással varázsolta meghitté őszi estéinket. A karton-váz ablakait gyűrt csomagolópapír és néhány száraz levél fedi. Bent tea-mécses ég.

Könyvmoly

Mindenkinek ajánlom a *Napoleon* című könyvet. Nagyon sok érdekesség van benne. **Barta Anett Angéla, Szalárd**

Ajánlom nektek *A libapásztorlány* című mesét. Vicces, izgalmas, kalandos fordulatok vannak benne. **Nagy Dalma, Kovászna**

Legkedvesebb könyvem a *Kincskereső kisködmön*. Móra Ferenc saját életét írta le benne, így megismerhetjük, hogy milyen volt a gyermekkor. **Beke Barbara, Kovászna**

Fekete István *Tüskevár* című könyvét ajánlom, mert nagyon izgalmas. Vegyétek, és olvassátok el! **Tóth Brigitta, Szilágyfőkeresztúr**

Tréfás mese
György Szende Karolina, Csíkmenaság

TESTVÉREK KUCKÓJA

A marosvásárhelyi L. Rebreanu Iskola IV. F osztálya

A testvérem óvodás. Olvasni szoktam neki. Játsszani is szoktunk. Haragszik, ha nem azt játszom, amit ő akar.

László Andrea Kinga

Testvéreimmel mindent megosztok, és tanítom őket. Ennek anyum is örül. Szeretem tanítani, mert nagyon ügyesek, és utána egy jó nagyot játszunk.

Páczai Andrea

A testvérem másfél éves. Szőke haja van és kék szeme. Kolozsváron lakik. Néha szoktunk találkozni, amikor apukám idehozza Vásárhelyre. Többet nem tudok írni róla, mert nem nagyon ismerem.

Lutyán Szidónia

A testvérem 2 és fél éves, szeretek vele játszani. Néha elveszi tőlem a könyveket, de aztán visszaadja. Így mindig boldogok vagyunk.

Cizmaş Andrea Márta

A testvéreim nagyobbak, így sok mindenre tanítanak engem. Köszönöm Istennek, hogy adott testvéreket, mert nagyon unatkoznék egyedül.

Codoi Antónia

Szólj, szám!

1. Gyűjtsetek minél több szót, kifejezést, amivel a **férfiakat** nevezték meg különböző korok és társadalmi csoportok.

2. Jól jegyezd meg, Pityu, Samu! Keressetek kétszótagú szavakat, amelyekben **a-u, a-ú, e-ü, e-ű** magánhangzópár van.

3. Szótagoljátok az alábbi mondatokat:

Édesanya többnyire meggyel kényeztette Andrist.

Ha megérted, könnyebben megjegyzed a szabályt.

A magányos egyaránt egyedül van otthon és a tömegben.

Nagyon szeretném, ha lenne legalább egy testvérem. Ha kisebb lenne, mint én, sok mindenre megtanítanám, és vigyáznék rá. Ha nagyobb lenne, segítséget kérnék tőle. Én úgy képzelem, hogy jóban-rosszban együtt lennénk, és szüleink örömére mintatestvérpárként szeretnénk egymást.

Ghidiu Arnold

Szabó-Péter Vivien, Kolozsvár

Itt születtem

Ha látni szeretnéd mind a 75 települést, amely 2000 szeptemberére óta megjelent **Itt születtem** rovatunkban, kattints rá honlapunkra: www.napsugar.ro Ha nem találsz ott a szülőhelyed, osztályoddal készítsétek el a bemutatását.

Novemberi úticélunk Szalacs.

Itt találkozik a síkság és a domb

náddal borított tó volt, amit tós nádnak neveztek. Az egykori tós-nádból született a Tasnád elnevezés.

A városnak jó a földrajzi helyzete, itt találkozik a síkság és a domb. A lakosság jelentős része mezőgazdasággal foglalkozik. Mások a városban és a környéken működő kisebb gyárakban, műhelyekben dolgoznak, vagy az egyre inkább virágzó turizmus területén tevékenykednek, hiszen városunk jótékony hatású hévízfürdővel rendelkezik, balneológiai üdülotelepként ismert.

A termálfürdő mellett más turisztikai látványosságokkal is találkozunk az ideutazó. Érdeemes meglátogatni a városházát, a római katolikus és a református templomot, a múzeumot.

Tasnád Szatmár megye délnyugati részén fekvő kis mezőváros. Árpádkori település. Az Érmellék központja volt, már 1879 előtt rendezett tanácsú városként szerepelt.

A legenda szerint nevét onnan nyerte, hogy a református templom mögött elterülő magaslapon régen egy

A katolikus és a református templom

A hévízfürdőben a turisták is, mi is szeretünk lubickolni

Városunk kulturális élete igen gazdag és változatos egyrészt azért, mert több nemzetiség hagyományaiból táplálkozik (magyar, sváb román, roma), másrészt pedig a város és környéke számos híres szülöttel büszkélkedhet: Bíró Lajos természettudós, Harag György színházrendező, Nóti Károly kabarészerző, Keresztessy Sámuel klasszikus festőművész, Ady Endre és Kölcsey Ferenc költő.

Mi, gyerekek szavalattal, énekkel, tánccal veszünk részt az emlékükre tartott rendezvényeken illetve a népi hagyományok ápolásában. Ma is élő, kedvelt népszokások a Szent Márton-napi lámpás felvonulás és az utána következő mulatság, a farsangi bál, a Katalin-bál, a Mikulás-buli, az Úrnapi körmenet, a karácsonyi kántálás, a húsvéti locsolás, a májusfa-állítás, a városnap.

Bíró Lajos zoológus és néprajzkutató új-guineai gyűjtőútjairól hozott 200 ezer állattal és közel 6000 néprajzi tárggyal gazdagította a Magyar Nemzeti Múzeumot. Ezernél több állatfajt maga fedezett fel, és írt le elsőként, több százat ezek közül róla is neveztek el. A képeken a Bíró-gyümölcsgalambot és a Bíró-fürkészdarázst látjátok.

Ma is élő népszokás a betlehemezés

Valaha itt náddal borított tó volt

Iskolánk román és magyar tagozattal egyaránt rendelkezik, hasonlóképpen városunk gimnáziuma is, ahol érettségi bizonyítvány vagy szakképesítés között választhatnak a nagyobb diákok. A kisebbek számára német tannyelvű óvoda is működik.

Reméljük, hogy rövid bemutatónk meggyőzött arról, miért is olyan kedves számunkra e csendes kis város, és kedvet kaptatok a meglátogatására is.

Szeretettel vár titeket a tavalyi IV. E osztály és tanítója, Sipos Zsófia

Bíró Lajos Tasnádról indult, Új-Guineában szerzett világhírnevet

SZÖTT, HÍMZETT TÖRTÉNELMÜNK

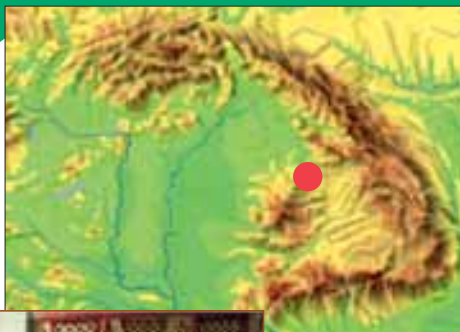
A kalotaszegi viselet

A Gyalui havasok, a Vlegyásza és a Meszes hegység lábánál elterülő 40 kalotaszegi falu népművészetéről és népviseletéről nevezetes. A kalotaszegi viseletet elegáns vonalak, harmonikus színek, gazdag és mívés díszítés, valamint viselőinek méltóságteljes testtartása jellemezi.

A részletek itt is vidékenként, sőt falvanként különböznek. A havasalji, felszei nők régies ruhadarabja, a *muszuly* vagy *bagazia* a csángóknál megismert kerekítőhöz hasonlóan lepelszerű, elöl nyitott, alján széles, piros vagy sárga pánttal szegett, fekete vagy kék, rakott hátikötény, amit övbe tűzve viselnek. A fiatalok

kedvelt szoknyaféléje ráncos, fehér *gyolcsfersing*, egy elöl összevarrt, valódi szoknya-féle. Az Almás-patak melletti Alszege és a Nádasmentén legszívesebben cifra virágmintás *szőr fersingbe* (szoknya) öltöznek. *Vállfűs*, *kötéses inggel*, *vert csipkés mejjrevalóval* vagy hímesen ki varrt gyöngyös *lájbi*-val, és *kötéses, pántlikás* (szalagráttés)

vagy *csipkés ruhával* (kötény) hordják. Régi felsőruha a bőr *kozsók*, újabb az ujjas *szőr lékri* és a *cetter*. A nők a lábukra újabb fekete, régebben piros tulipános-madaras *varratos csizmát* húztak. A lányok ékessége a hajfonatukból

csüngő *pántlika*, a koronászerű gyöngyös *párta*, a vállukra tűzött *vállpántlika*, valamint a nyakukba akasztott *salang* és *diósbojt*. Az új menyecskét *dulánd*

réba, hímes fátjolba kontyolták, az asszonyok életkoruknak, vagy az alkalom komorságának megfelelően sötétedő *keszkenyőt* viselnek. Télen egykor fehér vagy szürke posztó *darócba*, újabban kékposztó *bujkába* öltöznek. Karjukon ünnepnap kézbevaló *kendőt* tartanak.

A férfiak nyáron vizesen höbör-

csösre csapkodott *fordorvászon inget* és elöl *surccal* (kötény) takart *bógatyát* hordtak. A régi, elöl gombolós, báránybőr *mellrevalót* híMZETT és vörös bórdarabokból kialakított, rátétes virágozás díszíti. Télen *posztóharisnyát*, *csizmanadrágot* és *cifraszűrt*, újabban *bujkát* viselnek. A *bujkát*

gyöngyből kirakott körök és félkörök díszítik. A fehérposztó *szűr*, a „legmagyarabb” téli felsőruha peremét fekete posztórátét borítja. Legdíszesebb része a reneszánsz eredetű, négyszögletes gallér. A legények kalapját *árvalányhaj* vagy *gyöngyös-bokréta* ékesíti.

VÁRADI PÉTER PÁL
fotói

BERNÁD ILONA

VÁGÁS, SEB, FICAM, TÖRÉS

GYÓGYÍTÓ HAGYOMÁNYUNK

Tudjátok, gyerekek, hogy a magyar gyógyító hagyomány az egész Kárpát-medencében egységes? Erdélyben, Magyarországon, Felvidéken, Délvidéken, az Órségben, Moldvában, mindenhol, ahol magyarok élnek, megkeresem az idős asszonyokat, füveseket, gyógyítókat, és összegyűjtöm e gyógyító tudást, hogy nektek is átadhassam.

Az ember testének, lelkének öngyógyító képessége van. Ha sérülés ér, védősejtjeink mint kis katonák a „helyszínre” sietnek, gyülekeznek, és igyekeznek legyőzni a bajt. Nekik segítenek az orvosok, a gyógyszerek, a természetes gyógymódok. Fontos, hogy ti is megtanuljatok baleset esetén segíteni magatokon, társaitokon, s megtörténhet, hogy még a felnőtteken is.

Nézzük meg, mit tettek régen, és mit tehetünk ma is, ha sérülés ér?

Azt mondják, a természet mindentudó, minden orvosság a természetből jön.

Ütődés: „Egyszer leestem a meggyfáról. Most is látszik a helye, egy ilyen bemélyedés. Nyílt seb nem volt, de mintha a csont behajolt volna, s akkor rögtön süített nagyanyám hagymát, és azzal lekötötte, befáslizta. Azt váltogatta, amikor a színét megváltoztatta a hagyma.” (Farkaslaka) A vöröshagyma a bőrön keresztül a

Fekete nadálytő

Több mint 200 különféle csontunk van.

Nálatok hogy gyógyítják a sebet, ficamot, törést?

Törött, helyreigazított, gyógyult csont

dagadást csökkenti, kihúzza a fájdalmat, gyulladáscsökkentő. Természetes antibiotikum is van benne, amely elpusztítja a bacilusokat.

„Amikor a bokám kificamodott, nagyanyám mindjárt betette ecetes-vizes ruhába. Az izomhúzódást bedörzsölte, megmasszírozta, s már könnyebb volt utána.” (Lendva, Szlovénia) Az ecetes-vizes borogatásnak hűtő, gyulladáscsökkentő hatása van. Az ecetben fertőtlenítő, gyulladáscsökkentő gyógyanyagok vannak.

„Amikor kificamodott a lábunk, csuklónk, ha megsérültünk, vizes borogatást tettünk rá. Csökken a gyulladás, a fájdalom, a daganatot lehúzza, meg a bevérzést oszlatja.” (Szeged, Magyarország)

Vágás: „Miután vízzel kimosták, megtisztították, úti-lapít kötnek rá.” (Makfalva) Az úti-fűnek vérzéscsillapító, valamint természetes antibiotikus hatása van.

„Ha véletlenül elvágom magam, a sebet kamillateával kimosom.” (Vörösmart, Horvátország) A kamilla fertőtlenítő, gyulladásgátló, segíti a gyógyulást.

Csontrepedés: „A nadálylapi tövét, gyökerét megreszeljük, megfőzzük tejben, s melegen ráteesszük a repedt csontra.” (Szatmár) A forrasztófűnek nevezett nadálygyökér csontösszeforrást segítő, sebhámosító hatású.

Csonttörés: „Betették deszka közé, lekötötték úgy, hogy a két szomszédos ízületet is leszorítsa.” (Zsére, Szlovákia) Azért kell lekötönni a csontot, hogy ne mozduljon el, és össze tudjon forrni.

KECSKE IS, KÁPOSZTA IS

Bundafüles a vadnyulaktól tudta, hogy a kecske is nagyon szereti a káposztát. Egyszer pedig, még bocs korában, ezt hallotta Brumi keresztapától odúfosztogatás közben: „Csak a mézhez nyúlj, fiam, a méheket ne bánts. Okosan kell ám gazdálkodni, hogy a kecske is jól lakjon, és a káposzta is megmaradjon.”

Annak idején sehogysem értette a talányos szavakat, s az igazság az, hogy még most sem tudta elképzelni, miként lehetséges úgy gazdálkodni a máséból, hogy senki ne járjon pórul. Hiába mondta Brumi keresztapa, hogy a kecske is meg a káposzta is, ha egyszer azok a szegény méhek egész nyáron szorgosan gyűjtögettek, aztán meg ott maradtak az üres odúval.

Ezen töprengett éppen, amikor a folyópart-hoz ért. A másik oldalon öreg révész vakarta a fejét apró csónakjában, hogy miként szállítsa át a várakozó utasokat. Nem csak az volt a baj, hogy a keskeny ladikba rajta kívül egyszerre csak egy utas fért, hanem az is, hogy éppen egy farkast, egy kecskét meg egy káposztát kellett a folyó másik partjára juttatnia.

Ha a farkast viszi át elsőnek, mire visszatér, nem lesz káposzta. Ha pedig a káposztával kezdi, akkor nem lesz kecske. Beültette tehát először a kecskét, s átevezett vele. Eddig szerencsésen megmaradt a kecske is meg a káposzta is, de azután megint nem tudta, hogy mitévő legyen. Ha átviszi a farkast, az megeszi a kecskét, míg visszajön a káposztáért. Ha pedig a káposztát viszi át, a kecske eszi meg azt, amíg visszajön a farkasért.

Miután jól meghányta-vetette magában a dolgot, előbb mégis a farkassal indult neki, de mikor az odaát kiszállt, a révész nem üresen tért vissza, mint előbb, hanem újra csónakjába ültette a kecskét, s visszahozta ugyanoda, ahonnan átvitte. Ott szépen kitéssékelte őkelmét, és most a káposztával evezett át a farkas-hoz. Végül pedig még egyszer visszatért, hogy másodszor is átvigye a kecskét.

Igen ám, de mikor ezzel is megvolt, már megint egy oldalra kerültek a kecske és a káposzta, s a farkas és a kecske is. Úgyhogy kezdhette előlről az egészet, és hiába öregeedett bele, még mindig nem tudta abbahagyni.

Bundafülesnek belefájdult a nagy kerek kobakja, míg végül megértette, hogy csak úgy maradhat meg a kecske is meg a káposzta is, ha a szegény révész kegyetlenül megfizeti az árát: nemcsak hogy kétszer kell átvinnie a kecskét fáradságos evezéssel, hanem hát örökre arra ítéltetik, hogy megállás nélkül hozza-vigye az összeférhetetlen utasokat.

Sehogyse tetszett neki a dolog, s gondolataiba merülve tovább indult, hátha talál valami jobb megoldást. Ahogy bandukolt, magában dörögve, észre sem vette, hogy egyre közelebb jár a faluhoz. Csak akkor lepődött meg, amikor csaknem beleütközött egy kerítésbe, melynek a résein keresztül szép sorba ültetett káposztafélékre esett a pillantása. Már azt hitte, hogy a szeme káprázik a sok töprengéstől, amikor megszólalt mellette valaki:

– Mek, mek, mek-kéne-mászni a kerítést.

Bizony nem állt ott más, mint egy görbe szarvú, nagyszakállú, szélestőgyű kecske, aki sóváran fürkészte a lécek közötti keskeny réseket.

– Megállj, – kiáltotta Bundafüles felderülve – te vagy a keresett megoldás!

– Mek, mek, mekoldás csak az lehet, aki mekmássa a kerítést.

– Sose búsulj, kecske koma, mászni azt tudok. De itt arra is szükség van, amit te tudsz, mert okosan kell ám gazdálkodni.

– Mek, mek, okosan?

– Úgy bizony! Hogy a kecske is jól lakjon, és a káposzta is megmaradjon.

– De amik én káposztát látok, sose lakok jól.

– Hát akkor ide figyelj. Én most bemászom, és kiválasztom neked a legszebb fej káposztát. De holnap megint itt találkozunk, s a szarvad közt hozol egy szép kerek sajtot helyette.

– Mek, mek, meklesz! – ugrált örömeiben a kecske, s alig bírta kivárni, míg Bundafüles visszaért a sűrű levelű, ropogós káposztával. Egy szempillantás alatt felfalta a csemeget, s akkora tőgye lett tőle, hogy alig bírta hazacipelni. Másnap már ott volt, mikor Bundafüles lefele tartott az erdőből, s messziről lehetett érezni a kecskesajt friss illatát. A nagysubájú átvette a fehér sajtblabdát, zsupsz, átlendült vele a kerítésen, és éppen oda tette, ahonnan tegnap levágta a legszebb káposztafejet.

Aztán újra kikereste a legzamatosabb levél-gombócot, s már kint is volt megint. A kecske jóízűen elfogyasztotta ezt is, s másnap újra hozta szarva között a sajtot. Ez így ment, míg a kertből minden káposzta elfogyott, és minde-

gyik helyére egy-egy szép kerek sajt került.

Bezzeg elcsodálkozott a gazda, amikor ki-jött megnézni a kertjét. De bizony nem csak ő, mert hét határból jöttek az emberek, hogy megbámulják a kecskesajtot termő híres káposztaföldet. A gazda mindenkinek eladott egy-egy jól kiérlelt, ízes sajtkereket, s alig várta, hogy jövőre is kiültesse a káposztafalántákat.

Bundafüles egy közeli bokorból leste őket, aztán nekiiramodott, s meg sem állt a folyóig, melynek túloldalán a révész megint éppen a fejét vakarta összeférhetetlen utasai körében. Intett a mancsával, és odakiáltott nekik:

– Nem várhatunk itt egész nap, jobb lesz, ha segítünk a révésznek. Farkas koma hozza át a káposztát, majd én visszaviszem a csónakot. Így a fáradt evezősnek csak egyszer kell átjönnie a kecskével. És ha mindenki átjutott oda, ahol lenni szeretne, kecske koma már tudja, miként lakjon jól, hogy a káposzta is megmaradjon. Farkas koma is megtanulta az aranyszörű bárányoknál, miként rakja tele a bendőjét „jó sajtszagú eledellel”, hogy a tejelő se vesszen oda.

Így történt, hogy a kecske jóllakott a káposztával, a farkas a sajttal, a révész a pihenéssel, a csónak az utasokkal, Bundafüles pedig a megoldással. S csudák csudája, a feladat is megmaradt. Ezért aztán mindenki indult a dolgára, hogy ezentúl okosan gazdálkodjék a többiekkel. Mert ha mindenki segít valamiben a másinak, akkor neki is mindig segítenek, és soha sem jár pórul senki.

Bundafüles egyenesen a vadméhek odújához tartott, s beültette virágokkal az egész tisztást körülötte. A méheknek így nem kellett messzire repülniük, és sokkal hamarabb gyűlt a méz. Mikor már nem fért az odújukban, Bundafülesnek is gyűjtöttek hálából egy egész nyírfakéreg deberkével. De nem is mertek ám a rabló darazsak ehhez az odúhoz közelíteni, mert a mackó mézes mancsa félelmetesen csattant a kéregbe fúrt bejáratnál.

Brumi keresztapa biztosan büszke lett volna a tanítványára, aki úgy fogadta meg a tanácsát, hogy túltett a mesterén. És a történetünkre is büszke lehetett volna, mert ezt úgy kell ám elmondani, hogy az igazság kecskéje is jól lakjon, és a mese káposztája is megmaradjon. És hogy...

(Folytatása következzék.)

2007 – Árpád-év

Kiss Alexandra,
Zerénd

- 1111 éve érkeztek Árpád magyarjai a Vereckei-hágón át a Kárpát-medencébe.
- 1100 éve aratott Árpád fényes győzelmet a pozsonyi csatában.

Honszerző Árpád

Amikor Árpád vezér hadaival átkelt a Vereckei-szoroson, pihenőt tartott. Föllovagolt a Tarcál fölött magasodó hegyre. Két hűséges vitéze, Tar és Turul kísérte.

Honszerző Árpád elégedetten kémlelte a ködbevesző síkságot.

- Úgy látom, halban-vadban gazdag vidékre értünk... Tetszik tinéktek is?
- Nekem legjobban a hegy alatti tájék – szólott Tar.
- Énnékem is – tette hozzá Turul.
- De egyet gondoltatok! Hogyan tegyek közöttetek igazságot? Kié legyen e vidék? – csóválta a fejét Árpád.
- Vívjunk meg karddal – ajánlotta Tar.
- Dobjunk kelevézt! – tanácsolta Turul.
- Én a futtatást ajánlom, hiszen mindketten jó lovasok vagytok – javasolta a fejedelem.

A két vitéz fölnyergelte lovát, és a fejedelem jeladására vágatában megindultak a hegy felé.

A lovak a síksághoz szoktak, nemigen bírták a hegyre futást. Mindekettő kifáradt még az emelkedő legelején. Tar azonban okosabb volt, és hamarosan abbahagyta a vágatást, sőt még rövid pihenőt is tartott.

Turul mindenképpen előbb akart feljutni a hegyre – akár a lova életének árán is. Bármennyire erős is volt a paripája, egy idő után nem bírta tovább, és a szerencsétlen pára kilehelte lelkét.

Tar nyugodtan megindult a hegyre, és egyedül ő ért föl a tetejére.

- Tiéd ez a vidék – mondotta néki Árpád fejedelem, amikor Tar visszatért a völgybe.

- Fejedelmi ítéletedbe kénytelen vagyok beletörődni – szólott keserűen Turul. – Ám engedd meg vezér, hogy kimondjam: Tar paripája táltos, ezért tudott feljutni a csúcsra! Tar csalt!

(Erről nevezték el a hegyet Tarcsalnak, majd Tarcalnak. Innen kapta a helység is a nevét.)

Árpád azon nyomban fölpattant Tar lovára, s különféle varázsigéket suttogott a fülébe. (Mert azokhoz is értett.) A derék paripa egyet ugrott ugyan, de esze ágában sem volt megtáltosodni... a levegőbe emelkedni... Így járt póru Turul, és így szerzett nemzetségének földet Tar.

Balogh Béni nyomán

Árpád-korabeli, íves pengéjű magyar szablya. Kovács verte, ötvös díszítette domborított, aranyozott ezüst lemezekkel.

2007 – Szent Erzsébet-év

Második Endrének igen szép leánya,
Negyedik Bélának szeretett kis húga,
Sárospatak volt a születése helye,
Ezerkétszázhet a születés ideje.
Négyéves koráig nevelték Pozsonyban,
Tölté gyermekkorát ájtatos imában.
Erzsébet királylány lett Hermann jegyese,
Thüringia grófja jövődő hitvese.
Még nem volt ötéves, német-földre vitték,
Inkább hozományát, mintsem őt szerették.
Anyja helyett most már anyósa nevelte,
Szigorú volt hozzá, nem nagyon kedvelte.
Erzsébet zokogva, fekete ruhában
Még több időt töltött a vár-kápolnában.
Három évre reá meghalt vőlegénye,
Feleslegessé vált további otléte.
Öröme csak az volt, ha adakozhatott,
Ha szegényeinek alamizsnát osztott.
Erzsébet megtölté kötényét kenyérrel,
Mikor találkozott mátkája öccsével.
– Te tékozló némbér! Most aztán megkapod!
Atyámnak vagyonát miért osztogatod?
Lássuk csak, mit viszel a nagy kötényedben?
– Rózsákat viszek én... – dadogta ijedten.
Azzal a kötényét kezéből kirántá,
Sok illatos rózsát csodálkozva látá.
Mert a sok-sok kenyér rózsává változott,
Míg a királyleány forrón imádkozott:
Bocsássa meg az Úr kényszer-hazugságát,
Hogy tovább enyhítse nép nyomorúságát.
Pedig ő is úgy élt: kegyelemkenyéren,
Átment sok bánaton, még több szenvedésen.

Amíg az őrgrófnak másodszülött fia,
Szép Thüringianak eljövendő ura
Egy napon atyjánál védelmébe vette,
Kinyilvánította: igen megszerette!
Megszerette Lajost Erzsébet is régen,
Olyan volt számára, mint csillag az égen.
Apja halálakor mátkájává tette,
Az éves gyász után feleségül vette.
Hat éven át tartott boldog házassága,
Mikor Frigyes császár kemény parancsába
Férjének rendelte a Szentföldre menni,
Kétezer lovagot és hajókat vinni!
– Áldjon meg az Isten, életem, mindenem!
– Isten vigyázzon rád, drága feleségem!
Otrantó városban, míg hajóra szálltak,
Semmi nem ált gátat a kitört járványnak.
Lajos is megkapta, s meghalt harmadnapra,
Szomorú hírnök jött egy napon Wartburgba.
Lajos öccse, Henrik, régi ellensége,
Mint trónkövetelő lépett Erzsébet elébe:
– Ötéves fiadnak nem jussa a trónom!
Takarodj el te is, amíg szépen mondom!
A szegények között tengette életét,
Gyapjú fonásával kereste kenyerét.
Keresztes vitézek mikor hazatértek,
S asszonyuk sorsáról legott értesültek,
Visszahelyeztették fényes jogaiba,
De ő nem találta helyét már Wartburgban.
Az uralkodást is Henrikre ráhagyta
Azzal, hogy fiának, ha megnől átadja.
Ennek a fejében Marburg várát kapta,
Hol az árvaházat megalapíthatta.
Szegény betegeknek kórházat épített,
Az agg öregeknek otthont létesített.
Imájának nyomán a bénák már jártak,
Poklosok tisztultak, és a vakok láttak.
Halálát érezvén közeledni nagyon
Imádkozni kezdett: – Szentséges Irgalom!
Szűzanyám, Te drága, minden élők anyja,
Maradj továbbra is hazámnak oltalma!
Erzsébet elaludt, most már öröklétben,
Ezerkétszáz-harmincegy novemberében.
Öt évvel utána oltárra emelték,
Azóta mindenkor őt szentként tisztelték.
Így lett ő a nőknek dicső példaképe,
Ehező szegények, árvák menedéke.

Györffy Rózsa

**A nagyváradi Dacia Iskola
IV. B osztálya**

Felmásztam a világfára,
S ráestem a paripámra.
Száguldottam Alaszkától Afrikáig,
Mégsem értem oda máig.

Bogya Bonni

**Nám Evelin,
Nyárádszentbenedek**

Bejártam a világot,
S találtam egy mákot!
Mégfőztem, megettem,
S nagyon erős lettem!

Huber János

Bejártam a nagy világot,
és szedtem sok-sok virágot.
Erdőn, mezőn szaladtam,
hogy azt a sok szép virágot
hazahozhassam.

Szabó Brigitta Szilvia

Magdó Ráhel, Marosvásárhely

Ha én egyszer nagy leszek,
Biztos útra kelhetek.
Bejárom az egész földet,
Hogy sok mindent megismerjek.
Megnézem a Himaláját,
Levette-e parókáját.

Oláh Zoltán

Orbán Attila, Dés

Elindultam a világba,
Csodaszép Gyantára,
Tovább ballagtam a hegyekbe,
Azok magas tetejére.
Onnan elnéztem a tengerig,
Messze, messze, óceánig.
Megsimogattam
Az erdőket, mezőket,
Az arra röppenő felhőket.

Köteles Roland

Ez a világ nagyon szép,
Gyönyörű és csodás!
Szép országok és városok,
Bejárni nagy kiváltság.

Szász Andrea

Bejártam a világot,
láttam sok virágot,
Kínába is eljutottam,
kimonóban sétáltam.

Mészáros Arnold

Hegyet-völgyet bejártam,
még egy kis manót
sem láttam,
mentem, mentem,
bandukoltam,
s a végén hazajutottam.

Várdai Zoltán

Bejártam a világot,
Csizmám szára
elkopott.
Csizmám szárát
kivarratom,
S a világot újra
bejárom.

**Fazekas-Schneller
Renáta**

Nagy Ádám, Szilágysomlyó

**Laczkó Szilvia,
Gyergyószentmiklós**

Borsos Dorottya, Gyergyóalfalu

Rácz Dodó, Kolozsvár

A kolozsvári Zeneliceum V. B osztálya

Egyszer, amikor az erdőben sétáltam, észrevettem a vonuló vadludakat. Olyan szépek voltak! A szagotott V nagyon lenyűgözött.

Egyszer csak valami bummot hallottam... És leesett egy vadlúd. Gyorsan odaszaladtam. A vadlúd meghalt.

És ekkor szárnyaim kerekedtek,

és többé nem értettem az emberek halandzsáját. Elkezdtem repülni. De egyszer csak bum! nem láttam semmit. Felébredtem, és a kórházban találtam magam. Anyukám volt mellettem. Aztán meggyógyultam, és azóta mindig bámulom az ablakot.

Eckstein-Kovács Ráhel, Kolozsvár

Vadludak szállnak az égen
Hatalmas ékekben.
Versenyeznek a széllel,
Sosem tudják, ki nyer.
Engem is elhívtak az ékbe,
S most fentről nézem az eget,
És fentről a teheneket.
De ezt a verset már letről írom.
S itt gubbasztok a hídon,
De úgy érzem,
Jobb ez így nekem.

Réman Gergely Bálint

Réges-régen vadlúd voltam,
Társaimmal vándoroltam.
Napsugarak simogattak,
Langyos szellők tartogattak.
Kis madarak csipogattak,
Kis gyerekek táncolgattak.
Elindultunk meleg helyre,
V-seregben repülgetve.
Elértünk egy hónap alatt,
Visszafelé még hamarabb.
Otthon mind ezt énekeltük:
De jó, végre hazaértünk!

Babtan-Varga Flórián

Tókos Edina, Erdőfüle

Sajter Bernadett, Szilágysomlyó

Boga Tünde, Brassó

Tarka szárnyú vadlúd voltam.
Erdők, mezők, folyók fölött szálltam.
Sas, sólyom s más madarak szálltak el mellettünk.
Nagyon örülök, hogy ilyen szabad madár vagyok.
Oda szállok, ahova akarok.
Kívánom, hogy ti is legyetek ilyen boldogok!

Máté Katalin

Vágjátok ki, és
ragasszátok
nevetek mellé a
gyűjtőlapra.

E lapszám támogatói:

Címlap: Kószabósza Ausztráliában

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft. Szerkesztik: ZSIGMOND EMESE főszerkesztő, MÜLLER KATI képszerkesztő. Arculatterv: KÖNCZEY ELEMÉR. A szerkesztőség postacíme: 400446 Cluj, Str. L. Rebreanu, nr. 58./28., C.P.137. Telefon/fax: 0264/418001. Megrendelhető a szerkesztőség címén. E-mail: naps.sziv@napsugar.ro Honlapszerkesztő: KOMÁROMY LÁSZLÓ; www.napsugar.ro A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001 B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR – EDITURA SRL. CUI: 210622 Készült a kolozsvári TIPOHOLDING Rt. Nyomdájában. ISSN 1221-7751

Ára 1,9 lej

Maszat Művész KIÁLLÍTÁS

a tavalyi őszi legszebb rajzaiból

Gál Andrea Amália, Gyergyóalfalu

Madaras István,
Gyergyószentmiklós

Marschal Renáta, Csíkszereda

Szakács Bernadett, Gyergyóalfalu

Asztalos Örs, Nagybánya